

18-30 -vuotiaiden pikavipin käyttö

Virtanen, Hanna

2009 Laurea Kerava

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Kerava

18-30 -vuotiaiden pikavipin käyttö

Hanna Virtanen
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2009

Hanna Virtanen

18-30 -vuotiaiden pikavipin käyttö

Vuosi	2009	Sivumäärä	35
-------	------	-----------	----

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miksi niin moni 18-30vuotias rahoittaa elämänsä pikalainojen eli pikavippien avulla. Opinnäytetyön tavoitteena on tutustua pikavippiin, niiden ongelmiin ja hyötyihin, käyttäjiin ja yrityksiin sekä tutkia 18-30vuotiaiden pikavippien käyttöä.

Opinnäytetyö on jaettu kahteen osaan, teoriaan ja kyselyn tulosten analysointiin. Teoriaa on kerätty kirjallisuudesta, muista tutkimuksista ja opinnäytetöistä, lehtiartikkeleista sekä Internetistä. Kysely on toteutettu Kyselykone -sivustojen kautta ja vastauskutsut lähetetty erään henkilöstöyrityksen asiakasrekisteristä satunnaisotannalla valituille henkilöille. Kyselyyn vastanneita oli yhteensä 55 ja pikavipin käyttöä on tarkasteltu ja analysoitu näiden henkilöiden vastausten perusteella.

Pikavippien käyttö on aiheuttanut monia ongelmia, joista suurimpina ovat kuntien velkaneuvonnan kasvavat jonot. Yrityksiä on syytetty koronkiskonnasta, henkilötietolain rikkomisesta ja liian houkuttelevasta mainonnasta. Pikavippien käyttäjät ovat usein 20-30vuotiaita miehiä ja naisia, jotka edustavat uutta kulutuskäyttäytymistä. Pikavipeillä rahoitetaan niin vuokra, ruoka kuin uudet huonekalutkin. Nuorten taloudelliset perustiedot ovat hälyttävän heikot eivätkä vanhemmatkaan osaa valuuttamuutoksen jälkeen hahmottaa tuotteiden hintoja. Vaikka lainsäädäntöä ollaan muuttamassa, ei se yksin tule poistamaan kaikkia ongelmia.

Kyselyn vastausten perusteella käyttäjistä on helppo erottaa kaksi ryhmää. Henkilöihin, jotka käyttävät ottamansa pikavipin todelliseen tarpeeseen eivätkä välttämättä halua kertoa siitä muille, sekä henkilöihin, joiden elämäntapana on eläminen yli varojen. Pikavippiä otettaessa ei tutustuta lainan ehtoihin eikä todelliseen vuosikorkoon vaan enemmän luotetaan käyttökemuksiin ja katsotaan lainan kuluja, jotka eivät anna oikeaa kuvaa lainan hinnasta. Toisaalta kaikkien suunnitelmiin ei edes kuulu lainan maksaminen takaisin.

Kulutuskäyttäytyminen opitaan jo hyvin varhaisessa iässä, mutta kukaan ei halua ottaa kulutuskasvatuksesta vastuuta. Huimat korot takaavat yrityksille suuret voitot eikä yritysten valvonta kuulu kenellekään.

Asiasanat: pikavippi, pikalaina, pikaluotto

Hanna Virtanen

Use of Fast loans by 18 to 30 Years Old Persons

Years	2009-03-19	Pages	35
-------	------------	-------	----

The purpose of this thesis is to find out why 18-30 years old persons use fast loans to fund their everyday life. The thesis introduces the fast loans, what kind of problems and benefits they have, who uses them, the companies behind them and presents a study of the use of fast credits among 18 to 30 years old people.

The thesis consists of the theory section and an analysis of a survey. The theory was gathered from literature, other researches and theses, articles and the Internet. The execution of the survey was made through Kyselykone-net pages and overall 55 people gave their answers. Invitations to the survey were sent by email to a randomly selected group gathered from a staffing service company's registry. The analysis is based on the replies given by this group.

Fast loans have brought many problems with them. Companies are accused of usury, violations of the personal Data Act and too alluring advertising. This new group of young consumers presents a new way of consuming. They do not know what the terms such as interest rate, mean but neither do their parents. Legislation is under a change but it alone will not erase all the problems.

The results of the survey showed that there are two types of people using fast loans. In the first group, the people use fast loans to buy food or pay the rent only when it is absolutely necessary. And the second group consists of people whose lifestyle is to live beyond their means. The terms of loan and the true annual interest rate do not mean a thing. This is understandable because many of these people do not even plan to pay back the loan.

The way of consumption is learned at an early age. Nobody wants to take responsibility for giving young people the needed advice of how to use money. One winner there still is. The credit companies get great profits and nobody supervises how they get it.

Keywords: fast loan, consumption behavior

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Aiheen valinta	7
1.2	Tutkimuskysymykset.....	7
1.3	Aiheen rajaus	7
2	Pikavipit	7
2.1	Pikavipin taustaa	7
2.2	Mikä pikavippi on?.....	8
2.3	Pikavippiyritykset	11
2.4	Pikavippien mainonta.....	12
2.5	Pikavippien ongelmat.....	12
2.6	Pikavippien hyödyt.....	14
2.7	Pikavipit kulutustottumuksena	15
3	Kysely	16
3.1	Kyselyn toteutus ja sisältö.....	16
3.2	Kyselyn tulokset	16
3.2.1	Taustatiedot.....	17
3.2.2	Kysymys 1: Olen käyttänyt pikavippiä	18
3.2.3	Kysymys 2: Minkä suuruisen pikavipin olet ottanut?	19
3.2.4	Kysymys 3: Kuinka monta kertaa olet käyttänyt pikavippiä?	19
3.2.5	Kysymys 4: Mitä kautta olet ottanut pikavipin?	20
3.2.6	Kysymys 5: Mitä varten olet ottanut pikavipin?	20
3.2.7	Kysymys 6: Mihin seuraavista tutustuit ennen pikavipin ottamista?... ..	22
3.2.8	Kysymys 7: Mistä sait tietää ottamastasi pikavipistä?	23
3.2.9	Kysymys 8: Miksi päädyit pikavipin ottamiseen?	23
3.2.10	Kysymys 9: Tuletko käyttämään pikavippiä uudelleen?	25
3.2.11	Kysymys 10: Mihin uskoisit seuraavan kerran ottavasi pikavipin?	25
3.2.12	Kysymys 11: Voisitko koskaan kuvitella käyttäväsi pikavippiä?	26
3.2.13	Kysymys 12: Mikä seuraavista olisi sellainen, mihin voisit tarpeen vaatiessa ottaa pikavipin?	27
3.2.14	Kysymys 12: Kuinka suuren pikavipin voisit kuvitella ottavasi?	29
3.3	Kyselyn analysointi.....	29
4	Yhteenveto	30
	Lähteet	32
	Kuvat	35

1 JOHDANTO

Pikavipit rantautuivat Suomeen 2000 -luvun alussa. Räjähdysmäisesti lisääntyneet pikavippiyritykset tarjoavat pieniä luottoja nopeasti ja usein ilman korkoja. Todelliset vuosikorot nousevat kuitenkin muutamista kymmenistä prosenteista jopa moniin tuhansiin prosentteihin, sillä pikavippien käsittelykulut nostavat vippien hintaa. Usein pikavipistä maksetaan otettu lainasumma jopa kaksinkertaisena takaisin. Lainsäädännön ja valvonnan puute antaa pikavippiyrityksille lähes rajattomat mahdollisuudet pikavippien tarjonnassa ja niiden ehdoissa.

Pikavipit ovat suosittuja nuorten aikuisten keskuudessa. Usein varsinkin opiskelijat ottavat pikavippejä yllättäviin menoihin, kuten kodinkoneen rikkoutuneen osan uusimiseen tai unoh-tuneeseen laskuun, mutta pikavippejä käytetään myös paljon alkoholin ja tupakan sekä ravintolaillan rahoittamiseen. Pikavippien tarjoajia tulee markkinoille koko ajan lisää ja kuntien velkaneuvonnan jonot jatkavat kasvuaan. Nuoret aikuiset eivät osaa hahmottaa vippien todellisia kuluja, sillä eivät tiedä mitä todellinen vuosikorko tarkoittaa. Ovatko pikavipit vain pelkkää rahastusta ja koronkiskontaa, vai onko niistä myös järkevää apua silloin, kun lapsiperheen pöydästä on maito loppunut ja palkka tulee vasta viikkojen päästä?

Syksyllä 2008 oikeusministeriön työryhmä julkaisi mietinnön, jossa he ehdottavat muutoksia lainsäädäntöön. Tämän jälkeen esimerkiksi pikavippejä ei saisi maksaa klo 23-07 välisenä aikana. Tämä olisi ratkaisuna yhteen suurimmista ongelmista, eli päihtyneenä haettuihin vippeihin. Mikään laki tai asetus ei kuitenkaan voi täysin poistaa kaikkia ongelmia, vaan vastuullinen kulutuskäyttäytyminen tulee oppia jo lapsesta asti. Vanhempien vastuulla olisikin opettaa ja näyttää esimerkkiä elämisestä varojen mukaan, ei niiden yli.

Opinnäytetyössäni kerron, mikä pikavippi on, kuka sitä käyttää, mitä ongelmia ja hyötyjä se tuo sekä hieman pikavippiyrityksistä. Pohdin myös tämän päivän kulutustottumuksia. Työn lopussa analysoin touko-kesäkuussa 2008 tehdyn kyselyn kautta saamiani vastauksia. Kyselyn tavoitteena oli saada tietoa 18-30 vuotiaiden pikavippien käytöstä. Kysely toteutettiin Kyselykone -palvelun kautta ja vastauskutsut lähetettiin sähköpostitse erään henkilöstövuokrausyrityksen asiakasrekisteristä saaduille henkilöille. Henkilöt, joille kutsu lähetettiin, valittiin täysin sattumanvaraisesti, hakukriteerinä vain ikä. Vastaaajina olivat 55 henkilöä 19:ltä eri paikkakunnalta. Vaikka kysely tavoitti vain muutama pikavippiä käyttäneen henkilön, kuvasivat heidän vastaukset hyvin uutta kulutuskäyttäytymistä ja ostokulttuuria.

1.1 Aiheen valinta

Pikavipit nousevat mediassa esille ajoittain ja yleensä hyvin negatiivisessa sävyssä. Kuitenkin vippejä käytetään paljon erilaisten hankintojen rahoittamiseen. Valitsin aiheen henkilökohtaisen mielenkiinnon vuoksi, sillä suhtautumiseni pikavippeihin on erittäin negatiivista. Halusin selvittää miksi pikavipit ovat edelleen suosittuja rahoitusmuotoja, vaikka niiden hinnat nousevat huimiksi todellisen vuosikoron myötä.

1.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millainen elämäntilanne ja hetki ajaa ihmisen ottamaan kalliin lainan ja mihin pikavippiä ollaan valmiit ottamaan. Tutkimuskysymyksenä oli Miksi 18-30 -vuotiaat aikuiset ottavat pikaluottoja? Tutkimusmuotona käytän kyselyä, jolla pyrin selvittämään vastauksia kysymyksiin

- mihin ja miksi kallista pikavippiä käytetään
- ovatko pikavipit jatkuvia rahoitusmuotoja vai apua hetkelliseen rahantarpeeseen
- millaiset kulutustottumukset käyttäjällä on
- olisivatko ihmiset valmiita tarpeen tullen käyttämään pikavippiä
- vaikuttaako työtilanne pikavipin käyttämiseen

1.3 Aiheen rajaus

Tutkimus rajataan 18-30 -vuotiaiden pikavipin käyttöön. Tutkimuksen ulkopuolelle jätetään eri pikaluottoyritysten kulujen ja korkojen vertailu, sekä luottoyritysten esittely. Pikaluottoyrityksistä on tehty aikaisemmin opinnäytetyö, joten sen vuoksi aihe rajataan pois.

2 PIKAVIPIT

Pikavipit herättävät varmasti monissa ihmisissä ajatuksia ja mielipiteitä puolesta ja vastaan. Mitä pikavipit ovat ja ovatko ne maineensa mukaisesti vain kovia korkoja ja huijausta?

2.1 Pikavipin taustaa

Kun luottomarkkinat vapautuivat 1980-luvulla eli luottojen säännöstely loppui, avautui pikavippien maailma vekselien ja osamaksukaupan rinnalle. Pankeille tuli mahdollisuus tarjota uusia kulutusluottoja ja rahoitusyhtiöt alkoivat myöntämään maksuaika- ja luottokortteja. Kaupan alan toimijat alkoivat tarjota omaa tai rahoitusyhtiön tarjoamaa hyödykesidonnaista kerta- ja tililuottoa. 1990-luvulla oli mahdollista hakea luottoa R-kioskilta täyttämällä lomak-

keen. (Kaartinen&Lähteenmaa 2006, 9.) Teknologian kehittyessä ja pikalainojen kysynnän kasvaessa, lomakkeen täyttämistä siirryttiin Internetiin ja siitä vielä askel helpompaan ja nopeampaan tapaan eli tekstiviestiin.

Rahoitustarkastuksen alkukesästä 2006 tekemän kyselyn mukaan pikavippejä siinä muodossa kuin ne Suomessa tunnetaan, on vain kolmessa muussa EU-maassa; Ruotsissa, Norjassa ja Tshekin tasavallassa. Ruotsissa pikavippiyrityksiä on vain yksi, muista maista lukumääriä ei tiedetä. Variaatioita pikalainoista löytyy muistakin maista, mm. Iso-Britanniassa ja Unkarissa käytössä ovat ”home credit lenders”. Rata lähetti kyselyn 15:lle pikavippejä Suomessa myöntävälle yritykselle, joista 12 vastasi. Euroopassa toimiville pankkivalvojille lähetettyyn kyselyyn vastasi 23 valvojaa.(Lehto-Sinisalo 2006.)

Samassa kyselyssä selvisi, että pääosa asiakaskunnasta muodostuu 20-30 -vuotiaista miehistä ja naisista (Lehto-Sinisalo 2006.) Yhtenä käyttäjäryhmänä on esiin noussut varusmiehet, joiden taloudellisia ongelmia pikavippien ottaminen on lisännyt. Vipeistä aiheutuneet ongelmat kasvoivat siinä määrin, että pääesikunta kertoi niistä oikeusministeriöön ja toimitti lausuntonsa työryhmälle, jonka tehtävänä on suunnitella ratkaisuja pikavippien ongelmiin. (Paakkanen 2008.)

2.2 Mikä pikavippi on?

Pikavipeiksi kutsutaan vakuudettomia luottoja, jotka tyypillisesti ovat suuruudeltaan 50-500 euroa ja joiden laina-aika on yleensä 14-30 päivää. Joillakin pikavipin tarjoajilla on myös pidempiä, esim. 90 päivän laina-aikoja. Korkeimmillaan lainattavat summat ovat joitakin tuhansia euroja. Pikavipit tilataan yleensä tekstiviestillä tai Internetistä. Vipin voi peruuttaa 14 vuorokauden kuluessa luoton myöntämisestä lähettämällä kirjallisen ilmoituksen pikavippiyritykselle. (Rekonen 2007, 14-15.) Tarkemmat ehdot pikavippien peruuttamisesta löytyvät pikavippien tarjoajien lainaehdoista.

Mikäli pikavipin ottaja jättää vipin takaisinmaksun hoitamatta ja yritys joutuu lähettämään maksumuistutuksia, veloitetaan jokaisesta palkkio, sekä eräpäivän jälkeen olevalle summalle korkolain mukaista viivästyskorkoa. Jos pikavipin perintä siirtyy perintätoimistolle, maksaa pikavipin ottaja myös kaikki siitä aiheutuneet kulut. (Rekonen 2007, 14-15.) Mikäli maksua ei hoida, voi seurauksena olla merkintä luottotietoihin. Maksun myöhästyminen ei suoraan aiheuta luottotietomerkitä. Merkintä rekisteröidään vasta, kun laiminlyönti on todettu tuomioistuimessa tai ulosottoviranomaisen toimesta. Maksun on täytynyt olla maksamatta pidemmän aikaa ja perintäkirjeitä on toimitettu useita. (Suomen Asiakastieto Oy.)

Merkintä maksuhäiriöstä voi vaikeuttaa, tai jopa kokonaan estää kuluttajaa saamasta lainaa, vuokra-asuntoa, työpaikkaa tai matkapuhelinliittymää (Kuluttaja 2005). Maksuhäiriömerkintä

poistuu rekisteristä vasta kahden - viiden vuoden kuluttua, joten pahimmillaan maksamaton pikavippi voi hankaloittaa elämää pitkänkin aikaa (Wikipedia 2008).

Pikavipeissä ei yleensä ole korkoa, mutta sille muodostuu kuitenkin todellinen vuosikorko vipin tilauksesta syntyvistä kuluista. Kulut muodostuvat toimitus- ja käsittelymaksuista, sekä tekstiviestillä tai soittamalla tilatuissa vipeissä mahdollisesti perittävistä tekstiviestikuluista. (Rekonen 2007, 14.)

Pikavippiä ottaessa ei tulisikaan tuijottaa pelkkää kuukausikorkoa tai kuukausilyhennyksen määrää, vaan enemmänkin tarkastella todellista vuosikorkoa, joka kertoo pikavipin todellisen hinnan (Kuluttaja 2005). Todellisen vuosikoron ilmoittaminen ei ole pakollista, sillä lainat ovat pieniä ja yleensä alle kolmen kuukauden mittaisia (Rekonen 2007, 6). Vuosikoron ilmoittamisesta on taloudenhallinnan neuvottelukunta kuitenkin antanut 23.11.2006 suosituksensa, mutta sitä, ilmoittavatko palveluntarjoajat koron, ei kukaan seuraa (Kuluttaja 2007). Edelleen esimerkiksi Oy Atlas-Invest Ab:n myöntämän Suoravipin lainaehdoissa todellista vuosikorkoa ei kerrota, vaan asiasta todetaan vain, että koska suoravipin takaisinmaksuaika on lyhyt (7, 14, 21 ja 28 vrk) ja summat pieniä (20-400€), ei todellinen vuosikorko anna oikeaa kuvaa lainan kuluista ja että lain mukaan tämän tyyppisissä lainoissa ei todellista vuosikorkoa tarvitse ilmoittaa. Todellisen vuosikoron kaavalla laskettuna 20 euron vipille 7 vuorokauden lainaajalla ja 4,95 euron kuluilla tulee koroksi 1291%. (Atlas Invest 2008.) Ratkaisun ymmärtää, kun ajattelee yrityksen mainontaa, sillä kyllä vipin ottaminen on houkuttelevampaa, kun ei puhuta monen tuhannen prosentin koroista vaan muutamien eurojen kuluista. Todellisen vuosikoron laskemisen helpottamiseksi Suomen Rahatieto ja Taloussanommat perustivat 13.1.2007 verkkopalvelun, joka laskee koron pikavipin tilaamisesta syntyvistä kuluista (Rekonen 2007, 15). Laskuri löytyy osoitteesta <http://www.taloussanommat.fi/laskurit/pikavipit>

Todellisen vuosikoron voi laskea myös itse, esimerkiksi Työ- ja elinkeinoministeriön sivuilta löytyvän kaavan mukaan. Laskentakaava on kuitenkin hieman erilainen, kun summa on alle 168,19 euroa. Tämä kaava antaa todellisemman kuvan pikalainan korosta.

$$\frac{\text{korko+kulut} \times 365}{\text{lainamäärä} \times \text{laina-aika}} \times 100 = \text{korkoprosentti}$$
 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2007.)

Esimerkiksi 100 euron pikavipin, jonka käsittelykulut ovat 50€ ja laina-aika 30pv, todellinen vuosikorko lasketaan kaavan mukaisesti

$$\frac{50 \times 365}{100 \times 30} \times 100 =$$

Korkoprosentiksi saadaan 608%.

Esimerkiksi pikavipeistä otin Vipster Oy:n tarjoaman Pikavippi.fi:n. Ensimmäistä kertaa vippiä hakiessa henkilön tulee tunnustautua Osuuspankin, Nordean, Sammon, Säästöpankin Paikallisosuuspankin tai Handelsbankenin verkkotunnuksilla. Jatkossa pikavipin voi tilata tekstiviestillä, jolloin hakija syöttää vain sanan VIPPI, sekä haluamansa lainasumman ja lähettää viestin palvelunumeroon. (Vipster 2007.)

Luotonantajana kyseisessä palvelussa toimii Vipster Oy ja luotto myönnetään vain 18 vuotta täyttäneille. Pikavipin saa noin viiden minuutin kuluessa hakemisesta klo 6-24 välillä. Ensilainana on 50-100 euroa 18 vuotta täyttäneille ja 150-200 euroa yli 20-vuotiaille. Jatkossa on mahdollista saada lainaa aina 800 euroon saakka, mikäli aikaisemmat lainat on maksettu ajallaan takaisin. (Vipster 2007.)

Tämän palvelun kautta pikavipin kulut ja todelliset vuosikorot ovat seuraavanlaisia
14 vuorokauden pikavippi

Lainasumma 50€, korko-, käsittely- ja toimituskulut 12 euroa. Vuosikorko 824%

Lainasumma 100€, korko-, käsittely- ja toimituskulut 20 euroa. Vuosikorko 621%

Lainasumma 400€, korko-, käsittely- ja toimituskulut 100 euroa. Vuosikorko 546%

30 vuorokauden pikavippi

Lainasumma 500€, korko-, käsittely- ja toimituskulut 125 euroa. Vuosikorko 313%

Lainasumma 800€, korko-, käsittely- ja toimituskulut 200 euroa. Vuosikorko 310%

(Vipster 2007.)

Kaikista lähetetyistä viesteistä laskutetaan 1,90€/kpl. Laina-aika on 50-400 euron vipeissä 14 päivää ja 500-800 euron vipeissä 30 päivää. Ehtojen mukaisesti vipin ottaja maksaa kaikki kulut, jotka aiheutuvat maksujen perinnästä. Peruutuksen voi tehdä kirjallisesti. Lainattu summa tulee palauttaa 30 päivän kuluessa ja siihen on lisättävä korvaus todellisesta vuosikorosta siltä ajalta, jonka laina on ollut hakijalla käytössä. Esimerkkinä oli 100 euron laina, joka perutaan 14 päivän kuluttua sopimuksen tekemisestä ja henkilö palauttaa rahat 28 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksesta. Todelliseen vuosikorkoon perustuva korvaus on yhteensä 160 euroa. (Vipster 2007.)

Eräpäivän siirtäminen ei ole mahdollista ja mikäli lainan ottaja ei pysty lainaa maksamaan, kehoitetaan palvelun sivuilla ottamaan yhteyttä asiakaspalveluun sähköpostitse tai puhelimitse, josta soittaja maksaa 1,48€/min.

(Vipster 2007.)

Toisena esimerkkinä on tekstiviestillä haettava Apulaina-vippi. Vippi haetaan lähettämällä tekstiviestillä lainasumma, maksuaika, etunimi, sukunimi, henkilötunnus, tilinumero, osoite, postinumero sekä postitoimipaikka numeroon 16356. Viesti maksaa lähettäjälleen 1,90€. Myönteinen lainapäätös hyväksytään lähettämällä sana KYLLÄ samaan numeroon ja rahat ovat tilillä kymmenessä minuutissa. Lainanottajan tulee olla täysi-ikäinen, hänellä pitää olla julkinen ja omissa nimissään oleva matkapuhelinliittymä eikä hänellä saa olla luottohäiriömerkintää. (RTF Finance 2009.)

2.3 Pikavippiyritykset

Suomessa pikavipeille ei ole säädetty lakia eivätkä pikavippiyritykset myöskään kuulu Rahoitustarkastuksen valvonnan piiriin, sillä sen tietojen mukaan ne eivät käytä liiketoimintaansa rahoittamiseen yleisöltä hankittuja varoja, eivätkä näin ollen tarvitse lain mukaan luottolaitoksen toimilupaa. (Rekonen 2007, 6.)

Keväällä 2005 pikavippejä tarjoavia yrityksiä oli Suomessa parisenkymmentä ja syksyllä 2005 Kuluttajaviraston tekemässä uudessa selvityksessä yritysten määrä oli noussut 50:een. (Mikkonen 2007, 10-11.) Tällä hetkellä Suomessa toimii arviolta 60 pikavippiä tarjoavaa yritystä. Tarkkaa määrää on vaikea laskea, sillä yrityksiä syntyy ja kuolee jatkuvasti. Jotkin yritykset myöntävät pikavippejä muun liiketoiminnan yhteydessä. Kytöksä on löytynyt mm. kultasepäntuotteisiin, hotellialaan ja striptease-tanssijoiden välitykseen, mutta selvimmin erotuvat yhteydet henkilöstövuokraukseen, puhelinmyyntiin ja perintätoimistoon. (Vuorikoski&Eronen 2008.)

Pikavippiyritysten erikoisuutena ovat yrittäjät, joilla on monta erillistä osakeyhtiötä. Esimerkiksi yksi joukko pyörittää Amex Rahoitusta, Pikatiliä, Novavippiä, Televippiä, Rahataloa, Minilainaa ja Vippikonetta. Liikemies, joka oli vuoteen 2004 asti Vippikoneen (silloinen Novacenter) hallituksessa, sai samana vuonna aikaisemmista liiketoimista tuomion kirjanpitorikoksista ja törkeitä veropetoksista. Tuomiona oli liiketoimintakielto, joka kesti kevääseen 2008 asti. (Vuorikoski&Eronen 2008.)

Ilta-Sanomien (21.11.2006) mukaan pikaluottoyhtiöiden hallinnossa ja omistajina löytyvät mm. Vuoden mies -kilpailun finalistit, Big Brother -ohjelman tuottaja, Evli -pankin entinen johtaja ja talousrikoksista tutkittu yrittäjä (Holtari 2008). Joka kolmannen pikavippiyrityksen taustoista löytyy myös ulosottoja, joiden asiakkaina ovat olleet vippiyhtiöiden johtajat, hallitusten jäsenet ja omistajat. Yritysten vastuumiehinä toimii ulosotoissa varattomiksi todettuja henkilöitä ja yritysten taustalla toimii mm. pahoinpitelyistä tuomittuja liikemiehiä. Mistä yritykset saavat rahaa ja kuka yhtiöitä johtaa, jos vastuuhenkilöt ovat varattomia? (Vuorikoski&Eronen 2008.)

Koska suurin osa pikavippiyrityksistä ei ilmoita tilinpäätöstietoja kaupparekisteriin, toiminnan yleistä tuottavuutta on vaikea arvioida. OPR-vakuutus Oy joka itse arvioi olevansa Suomen suurin yritys alalla, menestyy hyvin. Sen tilikauden voitto oli 2007 oli yli 2,2 miljoonaa euroa. Silti myös tämän yrityksen johto kaipaa alalle sääntelyä. (Vuorikoski&Eronen 2008.)

2.4 Pikavippien mainonta

Vaikka todellisen vuosikoron kertominen on noussut yhdeksi ykkösongelmista pikavippien mainonnassa, on mainonta myös muilla tavoilla ollut kyseenalaista. Se on ollut liian houkuttelevaa ja nuorille suunnattua. Pikavippejä mainostetaan liikaa tyylillä 'soita nyt, saat heti ja voit tehdä mitä tahansa'. (Boberg 2007.)

Reissuluotto.fi -sivuilla mies seisoo hiekkarannalla ja nauttii selvästi lämpimästä auringonpaisteesta. Vippi24.fi- sivuilla iloinen joukko seisoo nauraen pelipöydän ympärillä. Ferratum.fi -sivuilla nainen puolestaan seisoo hymyillen peukku pystyssä. Tässä muutama esimerkki siitä, miten pikavippejä mainostetaan. Kun kuviin liitetään sanat helppo, nopea ja turvallinen, saadaan aikaan haluttu mielikuva; pikavipillä saat helposti ja nopeasti sen mitä tarvitset eikä sinun tarvitse luopua mistään.

2.5 Pikavippien ongelmat

Pikavippiyrityksiä on moitittu siitä, että niiden lainananto rikkoo henkilötietolakia. Suomen n. kuusikymmentä pikavippejä myöntävää yritystä antavat muutaman satasen lainoja pelkällä tekstiviestillä tai Internetin kautta täytettävällä hakemuksella. Vain muutama yritys käyttää hakijan tunnistamiseen pankkitunnuksia tai sähköistä henkilökorttia, jotka molemmat täyttävät henkilötietolain vaatimukset. Pikavippiä otettaessa yleisimmin kysytyt tunnistetiedot ovat henkilötunnus, puhelinnumero ja osoite. Nämä eivät kuitenkaan Tietosuojalautakunnan mukaan ole riittävä tapa henkilön tunnistamiseen. Mikäli uusia keinoja lainanhakijan tunnistamiseen ei löydy, tulee jatkossa yritysten käyttää pankkitunnuksia. Tietosuojalautakunta käsitteli helmikuussa 2008 yhden yrityksen, Satasenlaina -palvelun takana olevan Tammi Rahoitus Oy:n toimintaa tunnistamisen osalta. Lautakunnan päätöksen mukaisesti Tammi Rahoituksen oli muutettava toimintaansa maaliskuun 2008 loppuun mennessä. (Kauppinen 2008.) Tänä päivänä Satasenlaina -palvelun sivuilla tunnistusta on lisätty niin, että verkkohakemuksen täyttämisen jälkeen hakijan on vielä soitettava palvelunumeroon (Tammi Rahoitus 2008).

Pikavippiyrityksiä on myös syytetty koronkiskonnasta. Rikoslain 36.luku, 6§ käsittelee kiskontaa ja siinä sanotaan näin:” Kiskonnasta tuomitaan myös se, joka luotonannossa ottaa tai

edustaa itselleen tai toiselle korkoa tai muuta taloudellista etua, joka huomattavasti ylittää julkisen valvonnan alaisten rahalaitosten vastaavassa luotonannossa ottaman tavanomaisen koron”(Edita Publishing 1889). Koronkiskontaa perustellaan sillä, että pienen lainan todelliseksi vuosikoroksi tulee käsittelykulut mukaan laskien pienellä maksuajalla helposti 400-1000 prosenttia. KRP on kuitenkin päättänyt olla aloittamatta esitutkintaa pikavippien myöntämisestä. Tutkintapyynnön oli tehnyt tammikuussa 2008 Valtakunnansyyttäjävirosto ja Ylen A-studio. KRP:n mukaan pikavippitoiminta ei ole koronkiskontaa, sillä mm. luoton myöntäjän kiinteät kulut vaikuttavat luotosta perittäviin summiin, eikä näitä kuluja voi laskea koroksi. (STT 2008.)

Eniten kohua aiheuttanut asia pikavippien hakemisessa oli kenties se, että pikavipin saattoi hakea mihin aikaan tahansa vuorokaudesta. Koska pikavippien suurkuluttajia ovat nuoret, velkaongelmaiset ja pienituloiset, lainan saaminen myös yöllä mahdollisti pikavipin ottamisen myös päihtyneenä. Kuluttajavirosto antoi Suomen Pienlainyhdistykselle ohjeet pikavippien markkinoinnista. Ohjeiden mukaan asiakkaalle tulee kertoa sopimusehdot, eikä lainapalvelua saa pitää auki koko vuorokautta. (Mikkonen 2007, 10-11)

Vuonna 2006 pikavippien karhuaminen ruuhkautti mm. Turun käräjäoikeuden. Ainoastaan Turussa käsiteltiin lokakuun alkuun 2006 mennessä 1 300-1 400 pikavippien velkomista. Kuitenkin oikeudenkäyntiin pikavipit ajautuvat vain harvoin, Turussakin vain kerran. Tuolloin tapauksena oli henkilön tilaama pikavippi omalle tililleen toisen kännykällä. Turun käräjäoikeus velvoitti pikaluottoyrittäjän korvaamaan kännykän omistajalle tämän maksaman luoton ja perintäkulut. (Salomaa 2006.)

Suomen asiakastieto julkisti 9.1.2008 verkkosivuillaan artikkelin, jossa kerrottiin koko vuoden 2007 maksuhäiriöiden lisääntymisestä. Maksuhäiriömerkintöjä tehtiin henkilöluottorekisteriin 22,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2006, mutta huomioitavaa on, että henkilöiden määrä kasvoi vain vajaalla prosentilla. Tämän mukaan maksuongelmat kasaantuvat samoille henkilöille. Vuonna 2007 käräjäoikeudet antoivat 25 500 kappaletta alle 300 euron tili- kertaluotto- ja rahoitusyhtiösaatavista yksipuolisia velkomistuuomioita. Suurin osa näistä johtui maksamattomista pikavipeistä. Näiden pienten velkomistuuomioiden osuus oli 17,9 prosenttia kaikista yksityishenkilöiden velkomistuuomioista ja 4,8 prosenttia yksityishenkilöiden kaikista uusista maksuhäiriömerkinnöistä. (Jokela, 2008) Vuoden 2008 tammi-kesäkuussa alle 300 euron ve-loista tuli 15 500 velkomistuuomiota. Tuomioista 40% tuli alle 25 -vuotiaille. (Lilius 2008.)

Yksittäinen sadan euron pikavippi ei yleensä aiheuta kenenkään taloudessa suurta riskiä ajautua raiteiltaan. Suurin ongelma syntyy, kun pikavippejä otetaan entisten pikavippien maksamista varten (MTV3&STT 2008). Takuu-säätiön mukaan monilla pikavipin käyttäjällä on useita sadan euron vippejä haettuna samanaikaisesti (Wilsten 2008). Lopulta velkaongelmista ei

löydy tietä ulos. Keskimäärin vippikierteeseen joutunut henkilö kuitenkin ajautuu muutaman tuhannen euron velkoihin, mutta velkaneuvoja ympäri Suomen on selviteltyt jopa kymmeen tuhanteen euroon nousseita pikavippipotteja. (MTV3&STT 2008.)

Koska jo alkuvuodesta 2007 kotitalouksien maksuhäiriöt kasvoivat yli 20 prosenttia ja koska ainakin osa näistä johtui pikavipeistä, asetti oikeusministeriö tuolloin työryhmän selvittämään pikaluottojen ongelmia ja miettimään tarvittavat lakipykälät pikaluottojen kohdalle vuoden sisällä. Toimenpide oli suuri suhteutettuna lainauksen määrään, joka vuodessa on vain 60-100 miljoonaa euroa eli huomattavasti pienempi kuin kulutusluotoissa. (Mikkonen 2007, 10-11.)

Kari Rajamäki SDP:stä esitti eduskunnan puhemiehelle 12.2.2008 kirjallisen kysymyksen työryhmän toiminnan edistymisestä. Oikeusministeri Tuija Brax sanoi vastauksessaan 26.2.2008 että työryhmän määräaika tulee umpeen 30.11.2008. Siihen asti lainsäädäntöä pikaluotoille ei ole ollut. (Rajamäki 2008.)

11.11.2008 oikeusministeriön sivuilla julkaistiin asetetun työryhmän mietintö. Mietinnössä ehdotetaan, että kulutusluottoja koskevaa kuluttajasuojalain 7 lukua, luottokiskontaa koskevaa rikoslain säännöstä sekä korkolain säännöstä viivästyskoron määrästä muutettaisiin. Ehdotuksen mukaan myös pieniä ja lyhytaikaisia luottoja markkinoitaessa olisi ilmoitettava luoton todellinen vuosikorko. Kuluttajasuojalain 7 lukuun lisättäisiin säännös luotonantajan velvollisuudesta todentaa lainanhakijan henkilöllisyys huolellisesti, sekä säännös, jolla kiellettäisiin kulutusluottosopimuksen nojalla myönnettävien varojen välitön maksaminen silloin, kun kulutusluottoa haetaan ja se myönnetään myöhään illalla tai yöllä. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että mikäli pikavippiä haettaisiin klo 23:n ja 7:n välisenä aikana, varoja ei saisi suorittaa pikavipin ottajalle ennen klo seitsemää. Aikarajoituksen ulkopuolelle jäisivät luotolla ostaminen verkkokaupassa sekä tililuoton luottorajan nostaminen. Rikoslain luottokiskontaa koskevaa säännöstä ajanmukaistettaisiin siten, että koron ja muun taloudellisen edun kohtuuttomuutta arvioitaisiin suhteessa luotonantajan suoritukseen. Tämän lisäksi muutettaisiin korkolain säännöstä niin, ettei viivästyskorkoa olisi mahdollista periä suurempana kuin mikä lainamukainen korko on. Työryhmä korosti, ettei kaikkia pikaluottoihin liittyviä ongelmia voida ratkaista lakisäädäntötoimin, vaan ongelmia ehkäistään parhaiten talouskasvatuksella, neuvonnalla sekä lisäämällä sosiaalista luototusta. Pikaluottotyöryhmän mietintöön liittyy kolme eriyvää mielipidettä, jotka koskevat viivästyskorkoa ja lainanhakijan tunnistamista. Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. (Oikeusministeriö 2008.) Opinnäytetyön valmistuessa muutokset eivät vielä ole astuneet voimaan.

2.6 Pikavippien hyödyt

Vaikka pikavippejä käytetään paljon juhlimisen, alkoholin ja tupakan ostamiseen sekä matkusteluun, on se joillekin myös hyvä apu silloin, kun rahat ovat tilapäisesti loppuneet. Velka-neuvojien mukaan velkaongelmiin johtaneita pikavippejä ei ole otettu kevytmieliseen kulu-tukseen ja pikavippikierteeseen onkin ajautunut samalla tavalla nuoria, kuin keski-ikäisiä ja sitäkin vanhempia. Vipeillä paikataan sosiaaliturvan aukkoja ja niillä hankitaan maitoa, ruo-kaa ja maksetaan muita elämiseen meneviä perusmenoja. (MTV3&STT.) Jos köyhä henkilö selviää pikavipistä ajautumatta jatkuvaan ja syvenevään velkakierteeseen, on pikavippi ollut ottajalleen suorastaan siunaus (Rantanen 2006).

Pikavippien positiivisista puolista ei mediassa juurikaan kerrota. Yleensä jokainen uutinen liittyy negatiiviseen tapahtumaan tai kertomukseen miten vippi on ajanut ottajansa syvään velkakierteeseen. Henkilökohtaisesti uskon, että pikavippi voi todellisessa hätätilanteessa olla hyvä ratkaisu, mutta ennen sen ottamista tulee olla hyvin selvillä vipin todellisista kuluista ja varma siitä, että vipin pystyy maksamaan takaisin.

2.7 Pikavipit kulutustottumuksena

Alati kasvava maksuhäiriömerkintöjen määrä ei luo hyvää pohjaa nuorten tulevaisuudelle. Vaikka oikeusministeriön työryhmä suunnittelee lakien muuttumista, ei se yksin riitä muutta-maan asenteita rahan käytön suhteen.

Danske Bank teki selvityksen, johon osallistui 1 800 nuorta ja 1 800 nuorten vanhempaa. Suo-malaisia molemmissa joukossa oli 300 ja vastaajina olivat 18-19 -vuotiaat nuoret. Vaikka tu-loksesta poistetaan ne huomiot, miten kysymykset on aseteltu ja miten tarkkoja vastauksia haetaan, taloudelliset perustaidot ovat hälyttävän heikot. Puolet suomalaisista vastaajista eivät tieneet mitä korko on tai mitä tarkoittaa käytettävissä olevat tulot. Myöskään van-hemmat eivät osanneet selittää niitä. Tämän ja muiden samankaltaisten selvitysten mukaan taloudellisen toiminnan hahmottaminen on suomalaisille vaikeaa. Kuluttajatutkimuksen mu-kaan Suomeen on kasvamassa sukupolvi, jolla ei ole hintatietoisuutta. Vanhemmat saattavat mieltää hinnat väärässä valuutassa, mutta nuoret eivät hahmota ostosten hintoja euroissa eivätkä markoissa. Vanhemmat sysäävät vastuun taloudellisesta kasvatuksesta kouluille ja opettajat toteavat ettei tuntikehys veny kaikkiin maailman asioihin. (Holtari 2008.)

Asiakastiedon kehityspäällikön Juha Muhosen mielestä tilastot kertovat paitsi pikavippien helppoudesta, myös kulttuurimuutoksesta. Velkaa ottavan ihmisen suunnitelmiin pitkällä ai-kavälillä ei välttämättä aina edes kuulu velan maksaminen (Lilius 2008). Tämä herättää kysy-myksen siitä, pitäisikö aikuisten ottaa asiasta myös vastuuta ja muuttaa omia tapojaan, tai ottaa kasvatukseen mukaan myös rahankäytön hallintaa. Kulutustottumusten pohja luodaan

kotona, päiväkodissa ja koulussa. Tämä pohja kestää koko eliniän. Lapsena syntyneitä rahan-
käyttötottumuksia on vaikea muuttaa aikuisenakaan. (Pokka 2006.)

3 KYSELY

Tein kyselyn 18-30 -vuotiaille henkilöille pikavippien käytöstä touko-kesäkuussa 2008. Sen perusteella tein analysointeja mm. pikavipin käyttökohteista, käyttökertojen määrästä, ihmisten asennoitumisesta pikavipin ottamiseen mahdollisesti tulevaisuudessa sekä heidän kulutus-
käyttäytymisestä.

3.1 Kyselyn toteutus ja sisältö

Kysely toteutettiin Kyselykone -palvelun kautta osoitteessa www.kyselykone.fi. Kysely oli netissä osoitteessa http://pikavippi.kyselyt.com/lomake.html?id=1_6f6928ba0b. Kyselyyn otettiin satunnaisotannalla 18-30 -vuotiaiden henkilöiden sähköpostiosoitteita erään henkilöstöyrityksen rekisteristä. Hakukriteerinä oli vain ikä. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman monelta eri paikkakunnalta, eri ikäisiä ja eri elämänvaiheessa olevia vastaajia. Henkilöt valittiin täysin sattumanvaraisesti, jolloin kutsujen määrä ikäluokittain tai muilla kriteereillä ei ole tiedossa. Lähetin osallistumiskutsuja viidessä erässä, jotta suunniteltu 50 henkilön vastaajajoukko täyttyi.

Kysely koostui kolmesta osiosta. Ensimmäisessä osiossa kartoitettiin vastaajan taustatietoja, toisessa pikavipin käyttöä ja kolmannessa mahdollisuutta pikavipin ottamiseen. Suurimmassa osassa kysymyksistä oli valmiiksi annetut vaihtoehdot. Kysymyksiä oli 3-11, riippuen siitä, oliko vastaaja aikaisemmin käyttänyt pikavippiä vai ei. Taustatieto-kysymykset olivat pakollisia ja niistä oli mahdollista valita vain yksi vastausvaihtoehto. Loput kysymykset eivät teknisesti olleet mahdollista saada pakollisiksi ja niissä oli myös mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto.

Jotta sisältöä voisi verrata aikaisempiin kyselyihin, käytin samoja vastausvaihtoehtoja kysymyksessä 5 kuin Kauppa- ja teollisuusministeriön tekemässä pikavippikyselyssä 10/2006. Tämä kysely toteutettiin 10.-24.10.2006 verkkolomakkeella ja vastaajia oli yhteensä 1610 (Kaartinen&Lähteenmaa 2006, 12).

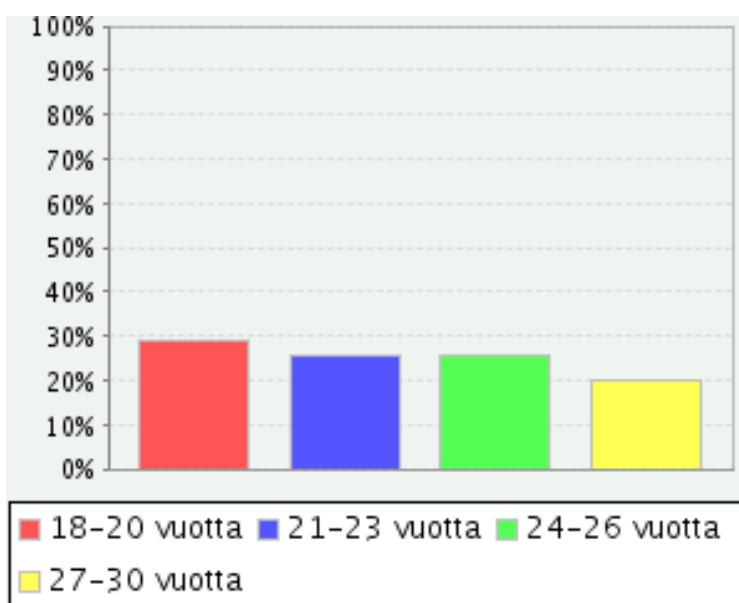
3.2 Kyselyn tulokset

Otannan sähköpostiosoitteista n. 30% ei ollut enää käytössä, jolloin sähköposti palautui virheilmoituksen kanssa minulle. Yhteensä kutsu lähti 195:lle henkilölle, joista 55 vastasi. Vastausprosentiksi tuli 28,21%, kun mukana ovat myös ne osoitteet, jotka eivät enää olleet toimin-

nassa. Kutsu tavoitti lopulta arviolta 137 henkilöä, jolloin todellinen vastausprosentti on 40,15%.

3.2.1 Taustatiedot

Vastaajista 44 oli naisia (80%) ja 11 miehiä (20%). Vastaajia oli jokaisesta ikäluokasta ja ne jakautuivat kuvan 1 mukaisesti. Vastaajista 16 oli 18-20 -vuotiaita (29,10%), 14 oli 21-23 -vuotiaita (25,45%), 14 oli 24-26 -vuotiaita (25,45%) ja 11 oli 27-30-vuotiaita (20%).

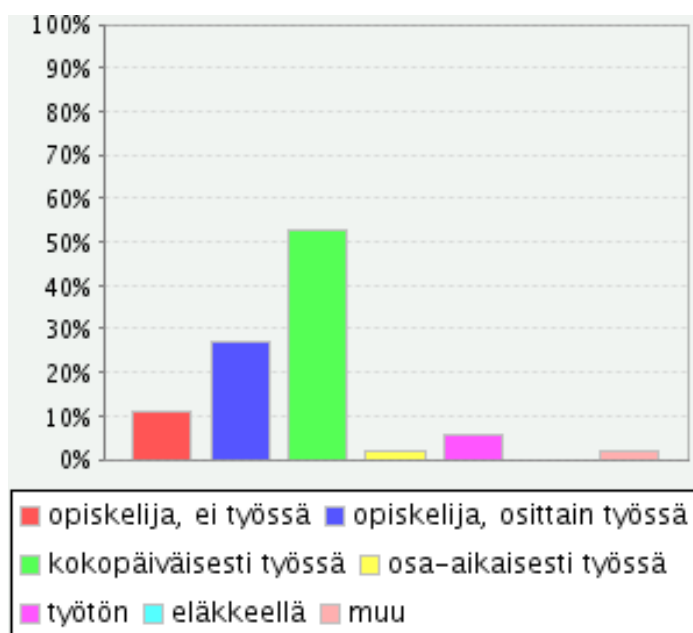
Kuva 1: Vastaajien ikäjakauma

Suurin osa, 30 vastaajaa, oli naimattomia. Avoliitossa elää 24 vastaajista ja avioliitossa vain yksi. Eronneita ei vastaajissa ollut lainkaan. Naimattomista 40% oli 18-20 -vuotiaita, 46,67% 21-26 -vuotiaita ja 13,33% 27-30 -vuotiaita.

Eri asuinpaikkakuntia oli 19; Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kempele, Lahti, Orimattila, Oulu, Raisio, Rovaniemi, Salo, Tampere, Turku, Ulvila sekä Vantaa. Suurin osa vastaajista eli 18,19% asuu Helsingissä. Toiseksi yleisimmät kaupungit olivat Espoo, Vantaa ja Tampere. 18-23 -vuotiaista vastaajista eniten eli 23,33% asui Tampereella kun taas 24-30 -vuotiaista 32% asui Helsingissä.

Vastaajien työtilanne oli jakautunut kuvan 2 mukaisesti. Opiskelijoita, jotka eivät ole työssä, oli vastaajista 6, opiskelijoita, jotka osittain työssä 15, kokopäivätyöläisiä 29, osa-aikaisesti

työssä 1, työttömiä 3, eläkkeellä ei ketään ja muussa tilanteessa 1. Muuhun tilanteeseen kuuluu esim. perhe- ja vuorotteluvapaat, äitiys- ja isyysloma sekä vanhempainvapaa.

Kuva 2: Vastaajien työtilanne

Odotetusti nuoria 18-20 -vuotiaita oli eniten opiskelijoina (sekä ei työssä että osittain työssä) eli 42,86%, mutta jokaisesta ikäluokasta opiskelijoita löytyi myös. Kokopäiväisesti työssäkäyvät olivat suurimmaksi osaksi 24-26 -vuotiaita ja heistä eniten vastaajia asui Helsingissä.

Vuokra-asunto oli vastaajien yleisin asumismuoto (58%) ja heistä suurin osa asui Helsingissä, Tampereella ja Vantaalla. Vuokralla asuvista 53,13% oli kokopäiväisesti työssäkäyviä 27-30-vuotiaita. Opiskelijoista 50% asuu vuokralla ja enemmistö heistä kuului ikäluokkaan 21-23 vuotta.

Lapsia ei kuulunut kuin 13% eli 7 vastaajan ruokakuntaan ja heistä 4 eli avoliitossa Vantaalla. Lapsen omaavista 72,43% kuului ikäluokkaan 27-30vuotta ja loput ikäluokkaan 21-23vuotta.

3.2.2 Kysymys 1: Olen käyttänyt pikavippiä

Ensimmäisessä kysymyksessä vastausvaihtoehtoina olivat kyllä tai ei. Mikäli henkilö vastasi ei, ohjattiin hänet siirtymään suoraan kysymykseen numero 11. Koska kysymyksiä ei voinut merkitä pakollisiksi vastattaviksi, jätti muutama ihminen rastittamatta ei-vaihtoehdon ja hyppäsi suoraan eteenpäin. Tästä johtuen kysymyksen numero 1 kohdalla vastaajia oli vain 47. Koska

nämä vastaajat eivät vastanneet mihinkään kysymyksiin koskien pikavippien käyttöä, oletan että heidän vastauksensa olisi ollut ei ja lasken heidän vastauksensa myös mukaan tuloksiin.

Kyselyyn vastaajista 55 henkilöstä vain neljä oli käyttänyt pikavippiä. Tämä on mielestäni yllättävän pieni osuus, vain 7,14%. Kaikki pikavippiä käyttäneet olivat naisia ja iältään 18-26 -vuotiaita ja puolet heistä asui Helsingissä sekä puolet Tampereella. Vastaajista yksi oli kokopäiväinen opiskelija, joka ei käy työssä, yksi opiskelija, joka käy osittain työssä ja kaksi muuta kokopäiväisiä työssäkäyjiä. Vain yksi asui avoliitossa, loput vastaajat olivat naimattomia. Yksi vastaajista asui edelleen vanhempiensa luona, muilla asumismuoto oli vuokra-asunto. Yhtäkään, jolla ruokakuntaan olisi kuulunut oma alle 18-vuotias lapsi, ei osunut vastaajien joukkoon.

Yllättävää oli, että kuitenkin kaksi neljästä vastaajasta oli kokopäiväisesti työssä ja silti he olivat käyttäneet pikavippiä.

3.2.3 Kysymys 2: Minkä suuruisen pikavipin olet ottanut?

Tämän kysymyksen tarkoitus oli selvittää sitä, minkä suuruisia pikavippejä vastaajat ovat käyttäneet. Vaihtoehdot olivat 0-20€, 21-50€, 51-100€, 101-150€ ja 150€ tai suurempi. Vaihtoehdot oli tarkoituksella jätetty pieniksi, koska eniten minua kiinnosti se, otetaanko näitä muutaman kymmenen euron vippejä, joissa yleensä vuosikorko nousee todella korkeaksi, vai ottavatko ihmiset suuremman summan kerralla. Vastauksessa oli mahdollista rastittaa useampi vaihtoehto mikäli henkilö oli ottanut vipin monta kertaa.

Alle 50 euron pikavippiä ei yksikään vastaajista ollut käyttänyt. Eniten eli kolme vastaajaa oli käyttänyt 51-100 euron suuruisia vippejä. 101-150 euron vippiä oli käytetty kerran ja 150 euron tai sitä suuremman vipin oli ottanut kaksi vastaajista.

3.2.4 Kysymys 3: Kuinka monta kertaa olet käyttänyt pikavippiä?

Kysymyksen 3 tarkoituksena oli saada tietoa, onko pikavipin ottaminen ollut kertaluontoista vai onko niitä käytetty useamminkin rahanpuutteeseen.

Vastaajat olivat ottaneet pikavippejä kerran, kaksi kertaa, 20 kertaa ja 30 kertaa. 20 kertaa pikavipin ottanut vastaaja oli käyttänyt 51-150 euroa tai sitä suurempia pikavippejä. Hän opiskeli mutta kävi myös osittain työssä. 30 kertaa pikavipin ottanut vastaaja oli käyttänyt ainoastaan 150 euron tai sitä suurempia pikavippejä.

Kauppa- ja teollisuusministeriön kyselyssä 10/2006 vastaajat olivat eniten käyttäneet vippejä 6 kertaa tai useammin. Vain harvoilla myös sen selvityksen mukaan, pikavipin käyttö jää yhteen kertaan. (Kaartinen&Lähteenmaa 2006, 42.)

3.2.5 Kysymys 4: Mitä kautta olet ottanut pikavipin?

Tällä kysymyksellä halusin selvittää, miten vastaajat olivat tilanneet pikavippejä. Oma mielikuvani on, ettei pikavippejä juuri koskaan tilata yrityksen konttoreilla tai postitse. Osittain toki siitä syystä, että todella monella pikavippejä tarjoavalla yrityksellä ei asiointikonttoria ole ja tänä päivänä ns. etanapostin käytön voi todeta olevan todella harvinaista.

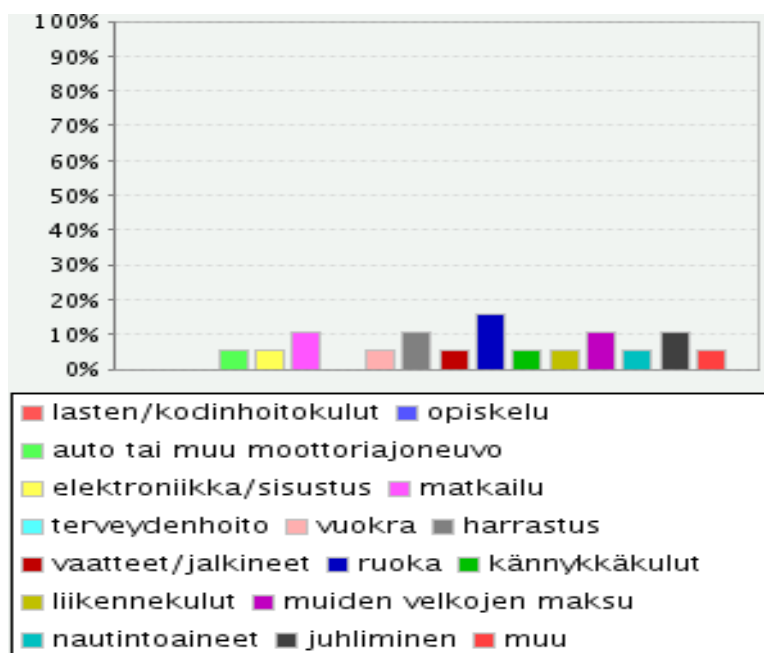
Vastausvaihtoehdot olivat tekstiviesti, puhelimitse, Internetistä, yrityksen konttorilla sekä postitse. Pikavippejä oli eniten otettu tekstiviestillä eli 4 kertaa ja Internetistä kaksi kertaa. Mielikuvani mukaisesti kukaan ei ollut käyttänyt yrityksen konttorilla eikä myöskään käyttänyt postia tai tilannut vippiä soittamalla.

3.2.6 Kysymys 5: Mitä varten olet ottanut pikavipin?

Median kautta syntynyt mielikuva on, että pikavippejä otetaan juhlimiseen ja nautintoaineisiin tai sitten ruokaan, vuokraan tai muuhun perus elämiseen kuuluvaan menoon. Tällä kysymyksellä halusin selvittää vastaajilta, mitä tarkoitusta varten pikavippi on haettu. Vaihtoehtoja oli mahdollista valita useampi.

Pikavippiä oli käytetty 19:ään eri kohteeseen kuvan 3 mukaisesti. Vastaajat olivat käyttäneet pikavippiä eniten ruokaan. Juhlimiseen, muiden velkojen maksuun, harrastuksiin ja matkailuun oli käytetty toiseksi eniten otettuja pikavippejä. Kukaan vastaajista ei ollut käyttänyt pikavippiä lasten/kodinhoidon kuluihin, opiskeluun eikä terveydenhoitoon.

Vaikka ruoka ja juhliminen ovat vastaajien käyttökohteiden kärkipäässä, ovat kohteet kuitenkin jakautuneet suhteellisen tasaisesti. Jäljelle jääneisiin kohteisiin eli autoon/moottoriajoneuvoon, elektroniikkaan/sisustukseen, vuokraan, vaatteisiin/jalkineisiin, kännykkäkuluihin, liikennekuluihin, nautintoaineisiin ja johonkin muuhun, oli jokaiseen käytetty yksi vippi.

Kuva 3: Pikavippien käyttökohteet

Vastaajista 20 kertaa pikavipin ottanut henkilö, oli ottanut 51-150 euron tai sitä suuremman vipin ja hänen käyttökohteina vipeille olivat matkailu, harrastus, ruoka, kännykkäkulut, liikennekulut, muiden velkojen maksu, nautintoaineet sekä juhlminen. Vastaja oli opiskelija, joka oli osittain työssä. Vaikka käyttökohteissa oli mukana myös ruoka, oli suurin osa kohteista ns. ylimääräisiä. Vastaja kuvastaa mielestäni hyvin nuorten rahankäyttöä ja rahan suhtautumista, sekä juuri sitä stereotyyppistä pikavipin käyttäjää. Hän on 21-23 -vuotta, opiskelee ja asuu vuokralla. Vaikka hän käy osittain työssä, ei siitä tulevat tulot riitä kattamaan kaikkia menoja. Kun ystävien kanssa on päästävä juhlimaan tai matkalle mukaan, turvautaan pikavippiin, jonka saa helposti ja nopeasti. Joko vastaajalla tulot eivät riitä kattamaan pakollisia menoja ja jätä hänelle jonkin verran myös muuhun, tai sitten hän ei suunnittele tulojen käyttöä lainkaan.

30 kertaa pikavipin ottanut vastaja oli käyttänyt osittain samoihin kohteisiin ottamiaan pikavippejä. Hänen kohteitaan olivat auto tai muu moottoriajoneuvo, elektroniikka/sisustus, matkailu, vuokra, harrastus, vaatteet/jalkineet, ruoka, muiden velkojen maksu sekä juhlminen. Tämä vastaajan profiili oli kuitenkin erilainen. Hän on 24-26 vuotta, elää avoliitossa, asuu vuokralla ja on kokopäiväisesti työssä. Hänen kohteistaan eniten esiin nousi vaatteet/jalkineet, muiden velkojen maksu sekä juhlminen. Hänen vastauksensa heijastavat vielä enemmän suunnittelun puutetta rahan käytössä, sekä elämistä yli varojen. Hän on käyttänyt myös pikavippejä ruokaan sekä vuokraan, jolloin herää kysymys mihin kokoaikaisesta työstä tuleva palkka on käytetty.

Loput kaksi vastaajaa olivat ottaneet vipin kerran ja kaksi kertaa. Kerran pikavipin käyttänyt oli ottanut lainan jotakin muuta varten, kuin mitä vastausvaihtoehtoja oli ja kaksi kertaa vipin ottanut oli käyttänyt lainan ruokaan. Kaksi kertaa pikavipin ottanut on myös kokopäiväisesti työssä ja tuo hyvän esimerkin niistä henkilöistä, joilla rahat yksinkertaisesti loppuvat ennen seuraavaa palkkaa ja ruokaa on saatava jostakin. Huomattavaa kuitenkin on, että tämä henkilö ilmoitti asuvansa vanhempiensa luona. Vastauksista ei selviä se, onko kyseessä peruseruoka vai kenties ravintolaan käytetty raha. Vai onko henkilö ottanut vipin esimerkiksi yksinhuoltaja äitinsä puolesta. Vipin suuruus oli molemmilla kerroilla 51-100 euroa. Tämä vastaaja kuului ikäluokkaan 18-20 -vuotta.

Vastausten perusteella voi tehdä jaon pikavipin käyttäjiin. Kahden eniten pikavippiä käyttäneen kohteet olivat ns. ylimääräisiä menoja, joihin mahdollisesti paremmalla rahankäytön suunnittelulla ei pikavippejä edes tarvittaisi sekä peruselämään pikavipin ottavat. Vanhempi sukupolvi on varmasti syystäkin huolissaan nuorten rahankäytöstä, joka tuntuu olevan rajaton. Ja mielestäni pelottavinta on ajatusmaailma, jossa palkan tai muun tulon loppuessa, mistään ei olla valmiita luopumaan, vaan elämää on elettävä samaan tapaan kuin muut, vaikka se ei rahallisesti omalla kohdalla olisi mahdollista. Rahaa ei laiteta säästöön eikä suunnitelmia tehdä pitkällä aikavälillä.

Kun verrataan vastauksia Kauppa- ja teollisuusministeriön kyselyyn, tulokset ovat hyvin samansuuntaisia. 62% sen vastaajista oli käyttänyt vippiä juhlimiseen, 61% nautintoaineisiin ja 55% ruokaan. Omassa kyselyssäni lasten/kodin hoidonkulut ja opiskelu olivat vaihtoehtoja, joihin kukaan ei ollut vippiä käyttänyt. Nämä ovat myös yhteneväiset tulokset Kauppa- ja teollisuusministeriön tutkimuksen kanssa. Näihin kahteen oli myös sen vastaajat käyttäneet kaikkein vähiten ottamiaan vippejä. Lasten/kodin hoidonkuluihin vipin oli käyttänyt vain 7% vastaajista ja opiskeluun 9%. (Kaartinen&Lähteenmaa 2006, 40.)

3.2.7 Kysymys 6: Mihin seuraavista tutustuit ennen pikavipin ottamista?

Kysymyksen 6 vastauksilla halusin tietää, ottavatko pikavipin käyttäjät selvää todellisista vuosikoroista ja vippien ehdoista ennen niitä hankkiessaan. Pikavippejä on tunnetusti otettu myös kesken ravintoillan päihtyneenä, jolloin varmasti korot ja ehdot ovat jääneet toisarvoiseksi. Vastausvaihtoehdot olivat pikavipin ehdot, kulut, todellinen vuosikorko sekä käyttökemukset.

Neljästä vastaajasta yksikään ei ollut tutustunut ottamansa pikavipin todelliseen vuosikorkoon ennen vipin ottamista. Jokainen pikavipin käyttänyt oli kuitenkin tutustunut pikavipin kuluihin. Tämä on ollut yksi suurimmista pikavippien ongelmista, josta useasti mediassakin on ker-

rottu. Tuijotettaessa vain pikavipin kuluja, todellinen vuosikorko, josta vasta selviää pikavipin todelliset kustannukset, jää huomioitta. Puolet pikavipin käyttäjistä oli tutustunut kulujen lisäksi ehtoihin ja käyttökokemuksiin. Vain puolet oli nähnyt tarpeelliseksi tietää millä ehdoilla pikavipin saa, mitkä ovat takaisinmaksun ehdot ja voiko pikavippiä peruuttaa ja jos voi, miten ja millä aikavälillä. Ottajat olivat myös luottaneet yllättävän paljon muiden ihmisten käyttökokemuksiin. Vastauksista ei ilmene, mistä käyttökokemuksia oli saatu. Oliko kyseessä tuttava vai oliko turvauduttu Internetin keskustelupalstoihin.

Vastaaja, joka oli käyttänyt pikavippiä 20 kertaa, oli tutustunut vain ja ainoastaan pikavipin kuluihin. 30 kertaa pikavipin käyttänyt henkilö oli tutustunut kulujen lisäksi ainoastaan käyttökokemuksiin. Kumpikaan suurimmista käyttäjistä ei ollut ottanut selvää ehdoista, tai todellisesta vuosikorosta. Yhden ja kaksi kertaa pikavippiä käyttäneet sen sijaan olivat molemmat tutustuneet sekä ehtoihin että kuluihin.

Tämä antaa kuvan, että pikavippiä eniten käyttävät henkilöt eivät tiedä, millaisiin ehtoihin he sitoutuvat ottaessaan pikavippejä, eivätkä he ole kiinnostuneita asiasta.

3.2.8 Kysymys 7: Mistä sait tietää ottamastasi pikavipistä?

Kysymyksen numero 7 tarkoituksena oli saada tietoa, mitä kautta vipin ottaneet olivat saaneet tietää kyseisestä palvelusta. Pikavippejä tarjoavia yrityksiä on tällä hetkellä Suomessa useita kymmeniä, joista vain osa mainostaa itseään esim. televisiossa. Vastausvaihtoehdot olivat lehti, Internet ystävä/tuttava/sukulainen, televisio ja radio.

Pikavippien käyttäjät olivat saaneet tietoa kaikista vaihtoehdoista. Eniten tietoa oli saatu Internetistä (29%), eli jokainen pikavippiä käyttänyt oli hankkinut tietoa sieltä. Tämä tulos ei ole yllätys, sillä sähköinen media on suuressa osassa pikavippien mainonnassa ja nuoret käyttävät Internetiä hyvin paljon. Televisio oli toiseksi yleisin tiedonsaantilähde.

Vain yksi pikavipin käyttäjä oli saanut tietoa lehdestä. Ystävän/sukulaisen/tuttavan tietoa oli käyttänyt myös yksi vastaajista, ja hän oli myös ainoa joka oli tutustunut parhaiten ottamaansa pikavippiin, eli tutkinut ehdot, kulut ja käyttökokemukset.

3.2.9 Kysymys 8: Miksi päädyit pikavipin ottamiseen?

Tämä kysymys oli erittäin mielenkiintoinen siltä kannalta, mikä pikavipin ottajan motiivi on, kun he käyttävät näitä kalliita lainoja. Vastauskenttä oli vapaa, eikä siihen oltu määritelty maksimi kirjainmäärää. Yksi pikavippiä käyttäneistä ei vastannut tähän kysymyksen. Hän oli ottanut pikavipin kaksi kertaa.

Kerran vippiä käyttänyt perusteli käytön: ”Koska tarvitsin nopeasti käteistä minkä pystyin maksamaan hetken päästä takaisin”. Hän oli käyttänyt ottamansa pikavipin johonkin muuhun, kuin mitä käytön kohteena olleessa kysymyksessä vastausvaihtoehtoja oli. Hänen ottamansa pikavippi oli 51-100 euron suuruinen. Vastaaaja on opiskelija, joka ei käy työssä, joten hänen tilanteensa on todennäköisesti ollut kerran vastaan tullut tiukempi rahatilanne, johon vippiä on käytetty. Hän oli myös pikavippiä ottaessaan tutustunut sekä ehtoihin että kuluihin.

20 kertaa pikavippiä käyttänyt vastaaaja perusteli käyttöjensä näin:” Tiukka rahatilanne, helppo siirtää rahaongelmia eteenpäin, käyn sitten töissä enemmän kun olen ottanut tämän”. Vastaaaja on käyttänyt pikavippinsä mm. matkailuun, juhlimiseen ja nautintoaineisiin. Vastaaaja on opiskelija, joka asuu vuokra-asunnossa ja käy osittain työssä, joten tiukka rahatilanne on hyvin helppo kuvitella. Se, että vippi on haluttu juhlimiseen ja rahaongelmia on vain haluttu siirtää eteenpäin, kuvastaa pikavipin tuomaa helppoutta elää yli varojensa ja aiheuttaa mahdollisesti ottajalle pahakin velkakierre.

Vastaaaja, joka oli käyttänyt 30 kertaa pikavippiä myös mm. juhlimiseen, vaatteisiin ja elektroniikkaan/sisustukseen, kirjoitti käytön syyksi: ”Nopea raha, ei perusteluita ja turhia kysymyksiä rahan käytön suhteen”. Tämä vastaaaja elää avoliitossa ja on kokopäiväisesti työssä. Vastaus kuvastaa pikavippien mainontaa; rahaa saa helposti eikä sen käyttöä tarvitse perustella.

Vastaukset olivat hyvin samanlaisia kuin mitä Kauppa- ja teollisuusministeriön tekemässä tutkimuksessa saadut vastaukset. Siellä pikavipin ottamista kommentoitiin mm. näin

”Palkkani myöhästyi muutaman päivän ja laskujen eräpäivä oli sama kuin myöhästynyt palkanmaksupäivä” (nainen 19v.)

” Jos tulee hirveä jano ja palkka on myöhässä” (mies 21v.)

”Pitkässä vedossa yleensä niin hyvät kohteet jotta täytyy saada rahaa pystyäkseen veikkaamaan” (mies 24v.)

”Rahat loppu, tarvitsi rahaa niin tämä helpoin keino ettei tarvii tutuilta raakua” (nainen 19v.)

(Kaartinen&Lähteenmaa 2006.)

Hämmästyttävää on, että myös silloin kun rahaa tarvitsee todella esim. ruokaan, ihmiset valitsevat mieluummin kalliin pikavipin, kuin pyytävät esimerkiksi vanhemmiltaan tai ystävil-

tään. Toisaalta rahaa pyydettyä vanhemmilta, asenne on usein nöyrä, kun taas pikavippiä ottaessa, ei asenteella ole merkitystä.

3.2.10 Kysymys 9: Tuletko käyttämään pikavippiä uudelleen?

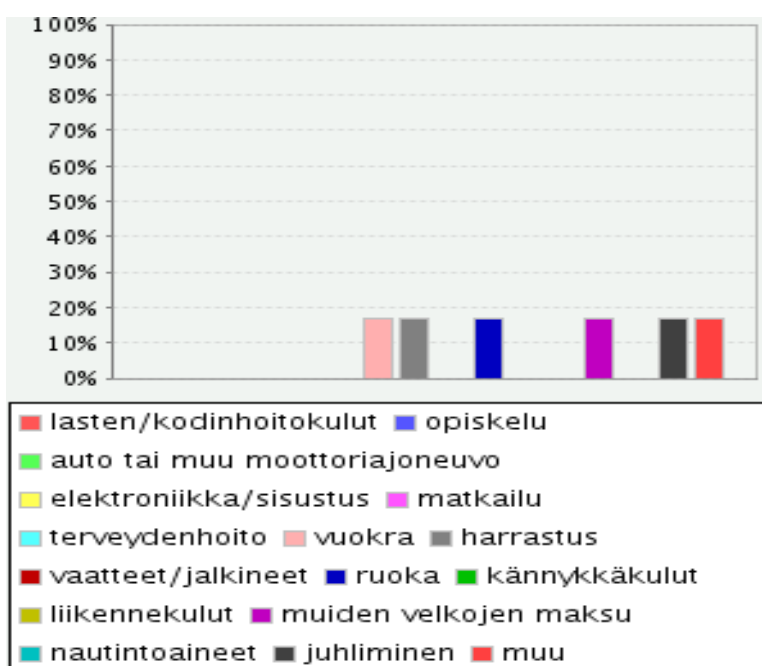
Kysymyksessä 9 vastausvaihtoehdot olivat kyllä, ei ja ehkä. Vastaajien jakauma meni tasan puoliksi. 50%, eli kaksi vastaajaa, jotka olivat käyttäneet pikavippiä kerran ja kaksi kertaa, eivät tule käyttämään vippiä enää uudelleen. Loput, eli vastaajat jotka olivat käyttäneet vippejä 20 ja 30 kertaa, tulevat käyttämään niitä myös tulevaisuudessa.

Koska molemmat pikavippejä enemmän käyttäneet olivat käyttäneet niitä myös muiden velkojen maksuun, olisi mielenkiintoista saada lisätietoa siitä, onko tämä muu velka mahdollisesti jokin toinen pikavippi ja onko pikavippien aiheuttaman velkakierre näin ollen jo alkanut.

3.2.11 Kysymys 10: Mihin uskoisit seuraavan kerran ottavasi pikavipin?

Kysymyksessä 10 oli vastausvaihtoehtoina samat kuin kysymyksessä 5. Mitä varten olet ottanut pikavipin. Tällä kysymyksellä halusin tietää sen, ottaisivatko pikavippiä käyttäneet uudelleen vipin samaan vai kenties johonkin toiseen hankintaan.

Vastaukset jakautuivat tasaisesti kuudelle eri vaihtoehdolle kuvan 4 mukaisesti. Pikavippejä ollaan valmiita ottamaan uudelleen vuokraan, harrastuksiin, ruokaan, muiden velkojen maksuun, juhlimiseen sekä muuhun käyttötarkoitukseen.

Kuva 4: Uuden pikavipin käyttökohteet

Kaksi kertaa pikavippiä käyttänyt vastaaja vastasi, ettei hän ottaisi uudelleen vippiä, mutta ottaisi sen kuitenkin vuokraan, mikäli tällainen tilanne tulisi eteen. Useammin vippejä käyttäneet uskoisivat käyttävänsä uuden vipin juhlimiseen, harrastuksiin, ruokaan, muiden velkojen maksuun ja muuhun käyttöön.

3.2.12 Kysymys 11: Voisitko koskaan kuvitella käyttäväsi pikavippiä?

Tästä kysymyksestä eteenpäin loput oli tarkoitettu henkilöille, jotka eivät olleet käyttäneet pikavippiä. Halusin selvittää, olisiko heidän mielestään olemassa mitään sellaista tilannetta, jolloin tarvittaessa pikavippi tulisi kysymykseen. Vastausvaihtoehdot olivat kyllä, en ja ehkä.

Kaikista vastaajista niitä, jotka eivät olleet käyttäneet pikavippiä, oli 51. Heistä vain yksi vastasi kyllä, 12 vastasi ehkä ja loput 38 en. Kyselyyn vastasi kokonaisuudessaan 11 miestä, joista kukaan ei ollut käyttänyt pikavippiä, ja heistä 9 ei myöskään koskaan voisi kuvitella ottavansa pikavippiä. Tämä kumoaa oman hypoteesini siitä, että miehet käyttäisivät pikavippejä enemmän ja herkemmin kuin naiset.

Vastaaja, joka olisi mahdollisesti valmis ottamaan pikavipin joskus, kuului iältään ryhmään 21-23 vuotta. Hän on kokopäiväisesti töissä ja asuu Hämeenlinnassa vuokra-asunnossa. Vastaajista, jotka eivät ole pikavippiä koskaan käyttäneet, eivätkä usko koskaan tulevansa sitä käyttämään, 19 ilmoitti olevansa kokopäiväisesti työssä, 15 opiskelijoita (osittain tai ei lainkaan työssä), 3 työttömiä ja yksi henkilö työtilanteekseen muu. Aikaisemmin tuloksista selvisi, että pikavippejä eniten käyttävät olivat joko osittain tai kokopäiväisesti työssäkäyviä. Myös ainoa vastaaja, joka olisi valmis käyttämään pikavippiä, on kokopäiväisesti työssäkäyvä. Sen sijaan esimerkiksi kaikki vastaajat, jotka ovat työttömiä, eivät olisi valmiita pikavippiä käyttämään. Kaikki vastaajat, jotka ilmoittivat olevansa työttömiä, kuuluivat ikäluokkaan 24-26 vuotta, kenelläkään ei ollut lapsia ja he asuivat vanhempien luona tai vuokralla. Jos kuvitellaan tyypillistä pikavipin käyttäjää, olisi helppo ajatella sen olevan juuri työttömänä oleva, vanhempiensa luona asuva nuori, joka ei hallitse rahankäyttöään. Nämä tulokset kuitenkin osoittavat tyypillisen pikavipin ottajan olevan aivan toisenlainen henkilö.

Vastaajista, jotka vastasivat ehkä olevansa valmiita pikavipin ottamiseen, 4 kuului ikäluokkaan 18-20 vuotta, 4 ikäluokkaan 21-23 vuotta, 2 ikäluokkaan 24-26 vuotta ja loput 2 ikäluokkaan 27-30 vuotta. Kaikki vastaajat olivat joko naimattomia tai avoliitossa eläviä ja heistä kolmella oli myös alle 18-vuotiaita lapsia. Suurin osa eli seitsemän vastaajaa, ilmoitti olevansa kokopäiväisesti työssäkäyviä ja yleisin asumismuoto, oli vuokra-asunto. Miehiä vastaajista oli kaksi ja naisia kymmenen. Myös ehkä vastanneista henkilöistä yli puolet oli osa-aikaisesti

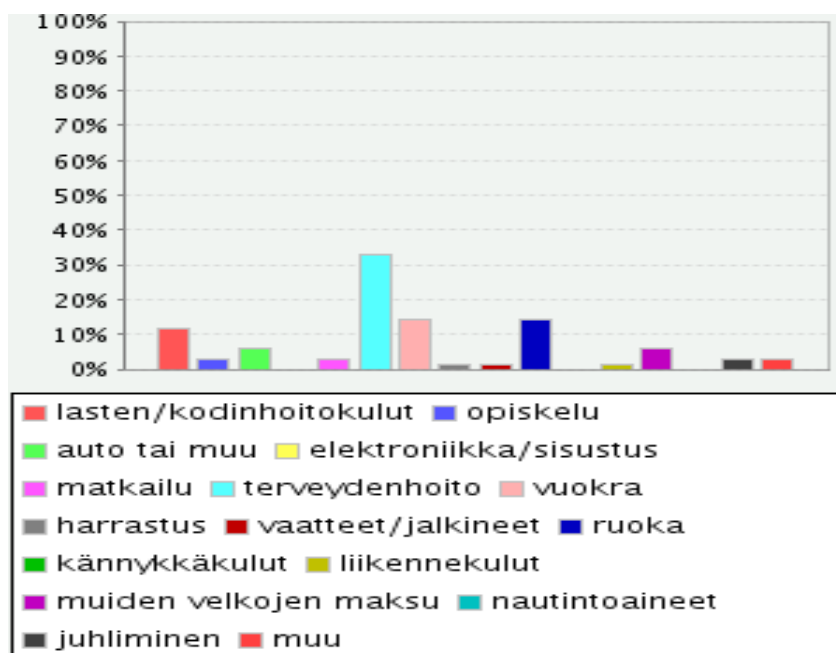
tai kokopäiväisesti työssäkäyviä. Loput vastaajat olivat opiskelijoita, jotka käyvät osittain tai ei lainkaan työssä.

Kaikki vastaajat, joiden ruokakuntaan kuului omia alle 18-vuotiaita lapsia, eivät olleet käyttäneet pikavippiä. Heitä oli yhteensä seitsemän kappaletta. Seitsemästä neljä vastasi, ettei myöskään usko koskaan tulevansa käyttämään pikavippiä ja kolme vastasi ehkä. Lapsiperheet tuntuvat myös paremmin hallitsevan rahankäytön, vaikka usein juuri lapsiperheillä raha on joskus tiukassakin, varsinkin kun jäädään pidemmäksi aikaa kotiin lapsia hoitamaan. Tosin niistä, joilla lapsia oli, suurin osa oli jo kokopäiväisesti työssä jolloin tulotkin ovat paremmat.

3.2.13 Kysymys 12: Mikä seuraavista olisi sellainen, mihin voisit tarpeen vaatiessa ottaa pikavipin?

Kysymyksessä pyydettiin valitsemaan yksi vaihtoehto, mutta moni vastaaja valitse monta vastausvaihtoehtoa. Toisaalta muutama vastaaja, jotka vastasivat etteivät voisi koskaan kuvitella ottavansa pikavippiä, jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Vaihtoehdot olivat samat kuin kysymyksessä 5. Mitä varten olet ottanut pikavipin? ja kysymyksessä 10. Mihin uskoisit seuraavan kerran ottavasi pikavipin? Säilytin vastausvaihtoehdot samoina, jotta vertailu olisi helpompaa ja tulokset kertoisivat enemmän ihmisten motiiveista pikavipin mahdolliseen ottamiseen.

Hajonta oli selvästi suurempaa kuin aikaisemmissä kysymyksissä, mutta siihen vaikuttaa toki vastaajamäärän suuruuskin. Vastaukset jakautuivat kuvan 5 mukaisesti. Eniten pikavippejä oltaisiin valmiita ottamaan terveydenhoitoon. Toiseksi eniten vippejä voitaisiin tarpeen vaatiessa ottaa ruokaan ja vuokraan. Myös lasten/kodinhoitokuluihin, opiskeluun, autoon tai muuhun, matkailuun, harrastuksiin, vaatteisiin/jalkineisiin, liikennekuluihin, muiden velkojen maksuun, juhlimiseen ja johonkin muuhun oltiin valmiit vippejä ottamaan.

Kuva 5: Mihin seuraavista voisi tarpeen vaatiessa ottaa pikavipin

Aikaisemmin päättelin, että vastaajista henkilö, joka olisi valmis ottamaan tarpeen vaatiessa pikavipin, olisi valmis ottamaan sen johonkin ns. ylimääräiseen menoon, koska hänen työtilanteensa oli kokopäiväisesti työssäkäyvä. Mutta hän vastasi, että ottaisi pikavipin opiskeluun, terveydenhoitoon, vuokraan tai ruokaan. Tästä vastauksesta voi päätellä, ettei hänellä ole tyypillistä elää yli varojensa, vaan pikavipin hän ottaisi vain, jos jokin ns. elämiseen kuuluva meno sitä vaatisi.

Yllättävintä oli, että vastaajista, jotka eivät voineet kuvitella koskaan pikavippiä ottavansa, kaksi olisi kuitenkin valmis ottamaan sen juhlimiseen. Toinen heistä oli kokopäiväisesti töissä ja toinen opiskelija, joka käy osittain työssä. Molemmat olivat naisia ja asuivat pääkaupunkiseudulla. Toinen kuului ikäluokkaan 18-20vuotta ja toinen 27-30vuotta. Vanhempi vastaaja ei olisi valmis ottamaan pikavippiä mihinkään muuhun, mutta nuorempi vastaajista voisi ottaa sen juhlimisen lisäksi vuokraan tai muiden velkojen maksuun. Vastaajat, joilla perheeseen kuului lapsia, olisivat valmiit käyttämään pikavippiä terveydenhoitoon, lasten/kodin hoidon kuluihin, vuokraan ja ruokaan. Tämän perusteella voidaan päätellä, että lapsiperheissä rahankäyttö on vastuullisempaa eikä kalliita lainoja otettaisi kuin todellisiin tarpeisiin.

Kukaan vastaajista ei olisi valmis ottamaan pikavippiä elektroniikkaan/sisustukseen, kännykkäkuluihin eikä nautintoaineiden hankkimiseen.

3.2.14 Kysymys 12: Kuinka suuren pikavipin voisit kuvitella ottavasi?

Kysymyksellä 12 halusin tietää kuinka paljon tätä kallista lainaa oltaisiin valmiit ottamaan, mikäli sellainen tilanne tulisi vastaan. Kukaan vastaajista ei valinnut montaa vaihtoehtoa. Kysymykseen oli myös jättänyt vastaamatta muutama henkilö, jotka olivat vastanneet aikaisemmin etteivät koskaan harkitsisi pikavipin ottamista. Vastaajia oli tässä yhteensä 43 kappaletta.

Pienimmän vipin eli 0-20 euroa olisi valmis ottamaan 2 vastaajaa, 21-50 euron 8 vastaajaa, 51-100 euron 12 vastaajaa, 101-150 euron 14 vastaajaa ja 151 euroa tai sitä suuremman 7 vastaajaa. Suurin osa ottaisi isomman vipin, joka usein on pientä vippiä ”halvempi” vaihtoehto, sillä niissä vuosikorko ei nouse aivan niin korkeaksi, kuin muutamien kymmenien eurojen vipeissä.

Toinen niistä henkilöistä, joka olisi valmis ottamaan pikavipin juhlimiseen, olisi valmis ottamaan siihen 21-50 euron pikavipin. Heistä toinen sen sijaan olisi valmis käyttämään 101-150 euroa. Suurimman vipin eli 151 euroa tai sitä suurempi ottajia löytyi jokaisesta ikäluokasta, ja heistä kaikki olivat joko naimattomia tai elivät avoliitossa. Kaikki olivat myös kokopäiväisesti työssä tai opiskelivat ja olivat osittain työssä. Heistä yli puolet ottaisi vipin terveydenhoitoon. Muita kohteita olisivat lasten/kodinhoitokulut, muiden velkojen maksu, auto tai muu, matkailu, ruoka ja jokin muu käyttökohde.

Pienin vippi, 0-20 euroa, käytettäisiin lasten/kodinhoitokuluihin tai muuhun kohteeseen. Summa on aika pieni, kun ajatellaan mitä tahansa lasten/kodinhoitokulua. Vaippapakettiin otettu pikavippi nostaisi ostoksen arvon todella kalliiksi vipin todellisen vuosikoron ansiosta.

3.3 Kyselyn analysointi

Vaikka kysely oli suhteellisen pienelle joukolle tehty, se onnistui tavoittamaan mielestäni hyvin juuri niitä stereotyyppisiä pikavipin käyttäjiä, joista median kautta meille on luotu kuva. Vastaajista ne, jotka olivat käyttäneet 20 ja 30 kertaa pikavippiä, eivät selvästi häpeilleet elämäntapaansa mitenkään, eikä heitä pelota pikavippikierteeseen joutuminen tai muut vaikeudet, mitä jatkuvasti yli varojen elämisessä on. Kun verrataan työttömiin, jotka vastasivat kyselyyn, heistä yksikään ei olisi valmis pikavipin käyttöön. Tämä herättää kysymyksen siitä, että jos pikavippejä käytetään sosiaalisten reikien paikkaamiseen, eikö juuri silloin työttömät tai osa-aikaisesti työssä käyvät käyttäisi pikavippejä eniten? Vai onko niin, että vastaajistakin nämä kaksi, jotka eniten pikavippejä olivat käyttäneet, eivät hallitse raha-asioitaan, käyttävät tulonsa ilman suunnitelmia tai sen isompia pohdintoja ja paikkaavat sitten pikavipillä ylimääräisiin menoihin kuluvat rahat? Työttömänä vastaavasti saatetaan kokea jo nöyryyttä-

vänä se, että rahaa pitää nostaa kassasta tai pahimmillaan jopa elää sosiaalituella. Tällöin rahan käyttö varmasti suunnitellaan tarkemmin, eikä saaduista rahoista edes haaveilla jäävän ostoksilla käyntiin tai matkailuun. Eikä ylimääräisiin menoihin olla valmiita ottamaan kallista pikavippiä, joka varmasti sellaisessa elämäntilanteessa suistuisi hyvin helposti velkakierteeseen.

Toinen puoli asiasta saattaa olla se, että ne, jotka todellisuudessa käyttävät pikavippejä ruokaan ja ns. perusmenoihin, eivät ole yhtä innokkaita kertomaan asiasta kuin henkilöt, joilla vippi menee vain ylimääräisiin menoihin. Liittykö pikavipin käyttämiseen tällaisilla henkilöillä niin paljon häpeää, ettei siitä haluta kertoa julkisesti? Näistä henkilöistä ei myöskään media kerro kovin paljoa muutamaa lehtiartikkelia lukuun ottamatta. Yleensä artikkeleissa on kerrottu vain niistä, joille pikavippi on tuonut ongelmia.

Kyselyn ongelmina havaitsin sen, ettei palvelun tarjoaja rajannut sitä, kuinka monta kertaa samalta koneelta kyselyyn voi vastata, eli sama henkilö on saattanut periaatteessa vastata monta kertaa ja joka kerta eri tavalla. Tämä tietysti vääristää vastauksia. Myöskään kaikki kysymyksiä ei saatu pakollisiksi, joten joidenkin henkilöiden kohdalla esim. kysymys 1 Oletko koskaan käyttänyt pikavippiä oli jätetty tyhjäksi. Koska nämä henkilöt eivät olleet vastanneet pikavippiä käyttäneille tarkoitettuihin muihinkaan kysymyksiin, oletin etteivät he ole käyttäneet pikavippiä. Mikäli tämä oletukseni on väärä, ovat tulokset sen osalta myös väärät.

Kun kysely tehdään netin kautta täysin kasvottomana ja satunnaiselle joukolle, saattaa mukaan eksyä myös henkilöitä, jotka vastaavat kyselyyn vain ajanvietteenä ja valitsevat satunnaisesti vastauksensa. Toisaalta kun kyselyyn voi vastata täysin anonyymisti ja kenenkään tietämättä, on ehkäpä helpompi kertoa käyttäneensä vippiä, vaikka siitä ei muuten julkisesti puhuisikaan.

4 YHTEENVETO

Kulutustottumukset ovat muuttuneet rajusti viime vuosikymmeninä. Kun markasta siirryttiin euroon, hämärtyi monella todellisen hinnan hahmottaminen. Kun aikaisemmin alennuslaarissa lojuneen tuotteen hinta oli 5 markkaa, nyt se on 1 tai 2 euroa eli 5,95 ja 11,89 markkaa. Kulutuksesta on tullut enemmän kertakäyttöistä, kun esimerkiksi vaatemarkkinoille on tullut ketjuja, jotka myyvät halpoja, sen hetkisen muodin mukaisia vaatteita. Tuotteiden laadulla ja kestävyydellä ei ole enää yhtä suurta merkitystä kuin aikaisemmin, eikä tavaroita viitsitä enää korjauttaa, vaan tilalle hankitaan uutta. Kun työstä saatu palkka ei enää riitä ravintolaillan tai tupakka-askin hankkimiseen, voi nopeasti hakea pienen vipin ajattelematta sen suuremmin sen kuluja tai tutustumatta edes lainan ehtoihin. Kulutus pitää saada pidettyä samalla tasolla kuin ystäväpiirissä, jottei tippuisi syrjään vauhdista. Väitän, että aikaisemmat

sukupolvet eivät olisi kuvitelleetkaan rahoittavansa etelänmatkaansa lainarahalla ja vieläpä kalliilla sellaisella.

Muuttuneet kulutustottumukset näkyvät myös siinä, että pikavippiyrityksen perustaminen näyttää olevan erittäin kannattavaa. Kun pikavipin ottajat pyöriskelevät velkaongelmissa, yritykset tekevät tilikaudelle hyviä voittoja. Valvontaa ei ole ja vaikka uudet lainmuutokset joitakin ongelmia poistaisivat, eivät ne pysty vaikuttamaan nuorten ostokäyttäytymiseen ja kulutustottumuksiin, jotka on omaksuttu jo hyvin nuorina.

Työn tekeminen on ollut mielenkiintoista. Kyselyyn saamieni vastausten määrän ja ennen kaikkea pikavipin ottaneita vastaajia olisin toivonut olevan enemmän. Oma kantani pikavippeihin ei ole muuttunut, enkä usko että sellaista koskaan tulen käyttämään. Haastavinta on ollut löytää pikavipeistä myös positiivisia puolia. Kirjoituksia ja tutkimuksia löytyy paljon, mutta yleensä ne kertovat vain pikavippien negatiivisista puolista. Mielenkiinnolla jään seuraamaan, milloin ehdotetut lakimuutokset astuvat voimaan vai hyväksytäänkö niitä lainkaan sellaisinaan. Ja miten pikavippien tarjonta ja toiminta muuttuu säännösten jälkeen.

Lähteet

Boberg J. 2007. Nuorille lisäopetusta talouden hallinnassa.

<<http://www.viestintaliitto.fi/kirjatyo/2007/07/muut/takasivunhenkilo.html>> Tulostettu 16.10.2008

Edita Publishing Oy. Finlex -valtion säädöstietopankki. Rikoslaki 19.12.1889/39.

<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>>. Viitattu 15.10.2008.

Holtari. S. 2008. Yks hailee mitä ne korot ovat.

<http://www.talouselama.fi/docview.do?f_id=1306952> Tulostettu 8.10.2008

Jokela J. 2008. Uusien maksuhäiriömerkintöjen määrä kasvoi viidenneksellä.

<<http://www.asiakastieto.fi/asiakastieto/ajankohtaista.jsp?l1=1&T=nu&A=255>> Tulostettu 29.7.2008

Kaartinen, R., Lähteenmaa J. 2006. Miten ja mihin nuoret käyttävät pikavippejä ja muita kulutusluottoja? 10/2006.Helsinki; Kauppa- ja teollisuusministeriö

Kauppinen, P. 2008. Pikavippifirmojen lainananto rikkoo henkilötietolakia.

<<http://www.hs.fi/arkisto/artikkeli/Pikavippifirmojen+lainananto++rikkoo+henkil%C3%B6tietolakia/HS20080131SI1Y00144o?useToken=true>> Tulostettu 26.2.2008

Kuluttaja 2005. Harkintaa pikaluottoviidaksoon.

<<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/eb13a1a3-ad59-41fb-beab-51943164b98d.aspx?announcementId=d9c663ed-1b00-4eec-94cb-8d87a95df4fd&groupId=e9a81d8a-99bf-4c4e-b808-7897541020fc>> Viitattu 15.10.2008

Kuluttaja 2007. Tekstiviestilainojen perussäännöt.

<<http://www.kuluttajavirasto.fi/File/22ce74be-b116-47bf-a000-0f3b9748c36f/Tekstiviestilainojen+peruss%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6t.pdf>> Tulostettu 15.10.2008

Lehto-Sinisalo, P. 2006. Pikavippitoiminta Suomessa yleisempää kuin muissa EU-maissa.

<http://www.rata.bof.fi/Fin/Tiedotus/Lehdistotiedotteet/2006/8_2006.htm> Tulostettu 8.10.2008

Lilius, A-L. 2008. Velkaoppi unihtui lastenkasvatuksessa.

<http://www.talouselama.fi/docview.do?f_id=1382452> Tulostettu 8.10.2008

Mikkonen, A. 2007. Pikavippaus paisuu lupia kysymättä. Talouselämä nro 40, 10-11

MTV3 & STT 2008. Pikavipeistä ongelmia entistä useammalle.

<<http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/arkistot/kotimaa/2008/09/711701>> Tulostettu 8.10.2008

Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:7. Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen. Helsinki; Oikeusministeriö

Oikeusministeriö 2008. 2008:7 Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen.

<<http://www.om.fi/1224166755526>> Viitattu 14.1.2009

Oy Atlas Invest Ab 2008. Suoravippi.fi. WWW-sivut. <https://www.suoravippi.fi> Viitattu 16.2.2008.

Paakkanen, M. 2008. Pikavipit velkaannuttavat pahoin osaa varusmiehistä.

<<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Pikavipit+velkaannuttavat+pahoin+osaa+varusmiehist%C3%A4/1135237163372>> Tulostettu 8.10.2008

Pokka, H. 2006. Pohja rahankäyttötottumuksille luodaan jo lapsuudenkodissa.

<http://www.hs.fi/arkisto/artikkeli/Pohja+rahank%C3%A4ytt%C3%B6tottumuksille++luodaan+jo+lapsuudenkodissa/HS20061118SI1MP028cj> Tulostettu 26.2.2008

Rajamäki K. 2008. Kirjallinen kysymys 28/2008 Pikaluottojen haitat.

<http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk_28_2008_p.shtml> Viitattu 29.7.2008

Rantanen, E. 2006. Pikavippi voi tulla tosi tarpeeseen.

<http://www.talouselama.fi/talouselama/docview.do?f_id=1071307> Tulostettu 26.2.2008

Rekonen, S. 2007. Pikavipit: nopea tie onneen vai ahdinkoon. Espoo: Suomen rahatiето (Otamedia)

RTF Finance Oy. Apulaina WWW-sivut <http://www.ol.apulaina.fi/SMSHelp.aspx>

Viitattu 18.2.2009

Salomaa, M. 2006. Pikaluottojen karhuaminen ruuhkauttaa käräjäoikeuksia.
<<http://www.turunsanomat.fi/kotimaa/?ts=1,3:1002:0:0,4:2:0:1:2006-10-11,104:2:411178,1:0:0:0:0:0:>> Tulostettu 26.2.2008.

Suomen Asiakastieto Oy. Usein kysyttyä: Milloin yksityishenkilö voi saada luottotietomerkinnän? <http://www.asiakastieto.fi/yksityisille/uk_3.jsp?l1=4> Viitattu 31.3.2009

STT 2008. Pikavipit vievät jo velkakurjuuteen.
<<http://m.taloussanomat.fi/?page=showSingleNews&newsID=200823865>> Tulostettu 18.2.2009

STT 2008. Pikavipit eivät ole koronkiskontaa. <<http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/poliisi-pikavipit-eiv%C3%A4t-ole-koronkiskontaa/305112>> Tulostettu 18.2.2009

Tammi Rahoitus Oy 2008. Satasenlaina WWW-sivut. <https://www.satasenlaina.fi> Viitattu 29.7.2008.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2007. Vuosikorko pienissä luotoissa.
<<http://www.tem.fi/index.phtml?s=2285>> Viitattu 15.10.2008

Vipster Oy 2007. Vippi.fi. WWW-sivut. <http://www.vippi.fi> Viitattu 15.10.2008.

Vuorikoski, S. & Eronen, J. 2008. Pikavippiyhtiöt likaisissa käsissä.
<<http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/arkistot/kotimaa/2008/10/727730>> Tulostettu 8.10.2008

Wikipedia 2008. Maksuhäiriömerkintä.
<<http://fi.wikipedia.org/wiki/Maksuh%C3%A4iri%C3%B6merkint%C3%A4>> Tulostettu 17.2.2009

Wilsten, P. 2008. Pikavipeistä ongelmia. <<http://www.tyottomyys.net/pikavipeista-ongelmia>> Tulostettu 17.2.2009

Kuvat

Kuva 1: Vastaajien ikäjakauma.....	17
Kuva 2: Vastaajien työtilanne	18
Kuva 3: Pikavippien käyttökohteet	21
Kuva 4: Uuden pikavipin käyttökohteet.....	26
Kuva 5: Mihin seuraavista voisi tarpeen vaatiessa ottaa pikavipin.....	28